

REMISSYTTRANDE

2025-09-29

Dnr 0300/25

Er referens: S2025/01157

Remissyttrande över Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade promemoria på remiss. Brå tillstyrker förslagen som framstår som mycket angelägna att genomföra. Brå vill också betona vikten av att underrättelseskyldigheten till IVO inte avgränsas för mycket.

Brås rapport om välfärdsbrott mot kommuner och regioner (Brå 2022:1) visar vilka utmaningar det kan vara att följa upp hälso- och sjukvård. Senare uppdrag från exempelvis Socialstyrelsen (2024, artikelnummer: 2024-9-9224) och en statlig utredning (SOU 2025:20) har gett en likartad bild. Vissa aktörer har bättre resurser och kompetens att följa upp än andra. Regioner och kommuner har tämligen begränsade verktyg och erfarenhet av att avslöja oegentligheter och kriminella aktörer, vilket gör att uppföljningen fokuserar på kvalitet i utförandet av hälso- och sjukvården. Därför spelar en nationell tillsynsmyndighet som IVO en central roll för att värna systemet från de värsta aktörerna. Just dessa är särskilt svåra att avslöja och utreda med de verktyg som står till buds vid avtalsuppföljning av olika slag. IVO:s möjligheter är något större inom socialtjänst och LSS eftersom det där finns tillståndspliktig verksamhet, men de ges med förslaget i rubricerad promemoria något bättre möjligheter att kunna lägga samman information från regionerna med sin egen kunskap och information de kan få från rättsväsendets myndigheter inom exempelvis samverkan mot organiserad brottslighet.

Det är därför viktigt att kommunerna och regionernas underrättelseskyldighet till IVO inte avgränsas för mycket. Brå vill betona vikten av att information lämnas även om aktörer som dubbeldebiterar eller överfakturerar för vård som aldrig utförts. Även om utredningen säkert har fog för sin bedömning att sådana oegentligheter ofta kombineras med utföranden som inte når upp till "god vård", är det viktigt att de kommunala aktörerna till IVO lämnar över alla tecken på mer kvalificerade oegentligheter de tycker sig se. I författningskommentaren nämns exempel som användning av bulvaner och målvakter, men i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det tydliggöras att även dubbeldebiteringar eller vårdåtgärder som systematiskt rapporteras in som dyrare åtgärder är skäl nog att ifrågasätta om vården i övrigt håller god kvalitet, och att sådana iakttagelser ska lämnas till IVO. Detta för att IVO ska få alla signaler av relevans, och inte enbart uppgifter om de mest oskickliga aktörerna som begår välfärdsbrott. De allra mest systemhotande, som kostar mest resurser, behöver inte alltid vara dem som syns bäst i kontrollsystemet. Brå menar också att det är angeläget att IVO på sikt ges skyldighet att återrapporera till kommuner och regioner. Det kan både öka benägenheten att underrätta IVO och öka kvaliteten på rapporterna.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av bitr. enhetschef Johanna Skinnari.